

Пенсиялар дугайында чаа хоойлудан чугула чүнү билип алырыл?

2019 чылдың январь 1-ден №350 - ФЗ «Россия Федерациязының пенсия тыпсыр болгаш төлээр чамдык хоойлуларынче өскерилгелер киирер дугайында» федералдыг хоойлу күш кирер.

Сорулгазы — пенсия хемчээлиниң турум өзүлдезин болгаш бедик индексациязын чорудары

КАНДЫГ ӨСКЕРИЛГЕЛЕР КӨРДҮНГЕНИЛ?

Ниити тургускан пенсия назынын эр улуска 65 хар болгаш херээженнерге 60 хар деңгелинде быжыглаан (ам тус-тузунда — 60 база 55 хар). Пенсия назы-харын 2019 чылдың январь 1-ден доорту 2028 чылга чедир өскерттир. Ол үе шилчилгелиг үе болур.

ШИЛЧИЛГЕЛИГ ҮЕ КЫМГА ХАМААРЖЫРЫЛ?

Шилчилгелиг үеде пенсияже 1959—1963 чылдарда төрүттүнген эр улус база 1964—1968 чылдарда төрүттүнген херээженнер үнер.

РФ-ның Президентизиниң саналы-бile, эрги хоойлу езугаар пенсияже 2019-2020 чылдарда үнер турган хаматылар чаа назы-хардан бай эрте пенсияже үнүп болур. Чижээ: хамааты кижи чаа назы-хар езугаар пенсияже 2020 чылдың январьда үнер турган болза, ол 2019 чылдың июльда пенсияже үне бээр.

ХЕРЭЭЖЕН УЛУС

улгаттырган чылы	төрүттүнген чылы	назы-хары	пенсияны тыпсыр чылы
------------------	------------------	-----------	----------------------

	2019	1964 (I-ги чартык чыл) 1964 (II-ги чартык чыл)	55 хар 6 ай 55 хар 6 ай	2019 (II-ги чартык чыл) 2020 (I-ги чартык чыл)
	2020	1965 (I-ги чартык чыл) 1965 (II-ги чартык чыл)	56 хар 6 ай 56 хар 6 ай	2021 (II-ги чартык чыл) 2022 (I-ги чартык чыл)
	2021	1966	58 хар	2024
	2022	1967	59 хар	2026
	2023	1968	60 хар	2028

ЭР КИЖИЛЕР

	улгаттырган чылы	төрүттүнген чылы	назы-хары	пенсияны тыпсыр чылы
	2019	1959 (I-ги чартык чыл) 1959 (II-ги чартык чыл)	60 хар 6 ай 60 хар 6 ай	2019 (II-ги чартык чылы) 2020 (I-ги чартык чылы)
	2020	1960 (I-ги чартык чыл) 1960 (II-ги чартык чыл)	61 хар 6 ай 61 хар 6 ай	2021 (II-ги чартык чылы) 2022 (I-ги чартык чылы)
	2021	1961	63 хар	2024
	2022	1962	64 хар	2026
	2023	1963	65 хар	2028

*РФ-тың Президентизиниң саналы-бile

АМГЫ ПЕНСИОНЕРЛЕР ЧУНУ ОЙНАП АЛЫРЫЛ?

Бо хоийлу амгы үеде ажылдавайн турар пенсионерлерге пенсиязының хемчээли үргүлчү өзөри магадылап бээр. Оон-бile кады пенсионерлерге пенсия болгаш социал төлөвирлерге алган чогуур эргелерин база чиигелдөлөрин камгалап арттырган.

ПЕНСИЯЖЕ ЭРТЕ ҮНЕР ЧИИГЕЛДЕ КЫМГА АРТЫП КААРЫЛ?

- Хоралыг, айылдыг, ажылының байдалы берге хамаатыларга: шахта ажылчыннары (хөмүр адырында), казып тывар үлтпүрдэ, кара болгаш өннүг металлургияда, демирорук болгаш өске-даа адырларда ажылчыннар;
- Камгаладылга пенсиязын социал чылдагаан болгаш кадының байдалы-бile тыпсыр хамаатыларга: 5 болгаш оон көвей ажы-төл божаан, инвалид уругну 8 харга чедир азыраан иелерге, опекуннарга, көөрү багай I бөлүктүн инвалидтери база оон-дааөске;
- Радиациялыг азы техногенниг айыл-халаптан когараан хамаатылар;
- Ийи болгаш оон көвей ажы-төл божаан хөрөжженнерге, бир эвес олар Кыдыккы Сонгу чүкке чугула хөрек стажын ажылдап алган болза.

ПЕНСИЯЖЕ ЭРТЕ ҮНЕР ЭРГЕ БЭЭР ТУСКАЙ СТАЖТЫҢ ХЕМЧЭЭЛИ ОЛ-ЛА ХЕВЭЭР АРТЫП КААР БЕ?

-Эрте пенсиялаарынга эрге бээр тускай стаж Кыдыккы Сонгу чүкте база аңаа деңгештирген черлерде ажылдап турар хамаатыларга өскерилбес. Тургустунган пенсия назыны чоорту өзөр: эр болгаш хөрөжжен улуска 5 чылга (тус-тузунда 60 болгаш 55 хар чедир).

-Эрте пенсиялаарынга эрге бээр тускай стаж башкыларга, эмчилерге болгаш чогаадыкчы ажылдакчыларга өскерилбес (15-тен 30 чыл чедир). Хоийлу төлөвилели пенсия тыпсырының назынын чоорту узадырын көрүп турар. Тускай стажты ажылдап алган чылындан 5 чылга чедир.

Чижээ

Көдээ черлерде ажылдап турар медицина ажылдакчыларынга пенсия үнеринге назыхары, эр-кызы хамаарылга чокка эмнелгер албан черлеринге 25 чыл ажылдаан үези (выслуга) хөрек. Бир эвес суур эмнелгезиниң эмчизи 2021 чылда хөрек стажын ажылдап аар болза, аңаа пенсияны пенсиялаар назы-харның улгатканының нийти чуруму езугаар үш чыл болгаш, азы 2024 чылда тыпсыр.

ПЕНСИЯЖЕ ЭРТЕ ҮНЕР ЧАА ЧИИГЕЛДЕЛЕР

- 37 чылдан эвээш эвес стажтыг хөрөжженер болгаш 42 чылдан эвээш эвес камгалалдыг стажтыг эр улус нийти тургускан пенсия назынындан ийи чыл эрте пенсияже үнүп болур, ынчалза-даа хөрөжжен улус 55 хардан, а эр кижилер 60 хардан эрте эвес.
- Үш болгаш дөрт ажы-төлдүг иелер пенсияже тус-тузунда үш болгаш дөрт чыл эрте үнүп болур, азы 57 база 56 харлында.